

Fragment uit Louteringsberg van Thomas Merton

Tot dusver was er echter nooit een ingrijpende beweging van mijn wil geweest, niets dat op een bekering leek, niets dat de ijzeren dwang van moreel bederf, die mijn gehele wezen gevangen hield, kon doen wijken. Maar dat zou ook nog gebeuren. Het gebeurde plotseling op een eigenaardige manier, op een wijze die ik niet zal trachten te verklaren.

Ik was in mijn kamer. Het was nacht. Het licht was aan. Plotseling was het mij of mijn vader, die nu al meer dan een jaar dood was, bij mij in de kamer stond. Het gevoel van zijn aanwezigheid was zo levendig en werkelijk, zo intens verrassend ook, alsof hij mijn arm zou hebben aangeraakt of iets tegen mij zou hebben gezegd. Het gebeurde allemaal in een oogwenk, maar in dat ogenblik werd ik ook onmiddellijk overweldigd door een plotseling, diep inzicht in de ellende en het verderf van mijn eigen ziel en diep doordrongen van een licht dat mij iets deed beseffen van de gesteldheid waarin ik verkeerde, en ik werd door schrik en afschuw bevangen bij wat ik zag. Mijn gehele wezen kwam hevig in opstand tegen hetgeen daar binnen in mij was en mijn ziel verlangde ernaar te ontkomen en bevrijd te worden van dat alles – met een hevigheid en een aandrang, zoals ik die nog nooit, onder welke omstandigheden dan ook, had gekend. En ik geloof dat ik op dat moment voor het eerst van mijn leven werkelijk begon te bidden – bidden, niet met de lippen en met mijn verstand en verbeelding, maar bidden tot de God die ik nooit had gekend: dat Hij Zich zou neerbuigen tot mij uit Zijn verborgenheid om mij te helpen, vrij te worden van de duizend verschrikkelijke dingen die mijn wil in hun slavernij gevangen hielden.

Dat ging gepaard met veel tranen en die deden mij goed. En nog steeds stond vader mij voor de geest, al had ik dat eerste intense, martelende gevoel van zijn tegenwoordigheid in de kamer verloren. En ik sprak tot hem zowel als tot God, alsof hij een soort bemiddelaar was. Ik bedoel dit hoegenaamd niet in die zin dat ik dacht dat hij zich onder de heiligen bevond. Ik wist toen ook nog niet precies wat dat betekende, en nu ik het wel weet, zou ik toch nog niet durven zeggen dat hij in de

hemel was. Afgaande op mijn herinnering aan het gebeurde, zou ik willen zeggen dat het was "alsof" hij uit het vagevuur tot mij was gezonden. Want er is tenslotte geen reden waarom de zielen in het vagevuur de mensen op aarde niet door hun gebed en hun invloed zouden helpen, juist zoals die in de hemel, al hebben zij gewoonlijk onze hulp meer nodig dan wij de hunne. Maar in dit geval was het andersom, indien mijn vermoeden tenminste enige waarheid bevat.

Niettemin is dit geen onderstelling waaraan ik met alle geweld zou willen vasthouden en ik geef hiermee geen afdoende verklaring voor hetgeen mij is overkomen. Hoe kan ik weten dat het niet alleen maar mijn eigen verbeelding was, of iets dat tenslotte een zuiver natuurlijke, psychologische oorzaak had: ik bedoel die "aanwezigheid" van mijn vader. Dat valt niet uit te maken. Ik heb altijd een grote afkeer gehad van alles wat naar necromantie riekt – tafeldans en contact met de doden – en ik zou nooit uit eigen beweging iets dergelijks beproeven. Maar, of het nu verbeelding was of een kwestie van zenuwen of wat dan ook, ik kan naar waarheid zeggen dat ik zeer levendig het gevoel had dat mijn vader tegenwoordig was. En de gevolgen die ik heb beschreven, kwamen daaruit voort, alsof hij mij, zonder woorden, een inwendige verlichting van Godswege had meegedeeld aangaande de gesteldheid van mijn ziel – ofschoon ik er niet eens zeker van was dat ik een ziel had.

Het enige dat mij vrijwel zeker lijkt, is dat dit werkelijk een genade was, een grote genade. Als ik daaraan maar was blijven vasthouden, zou mijn leven waarschijnlijk in de jaren die erop volgden, heel anders zijn geweest, heel wat minder ellendig. Tot dusver had ik nooit gebeden in de kerken die ik bezocht. Maar ik herinner mij de ochtend die op deze gebeurtenis volgde. Ik weet nog hoe ik in de lenteson de verlaten Aventijn beklom, terwijl mijn ziel gebroken was door berouw, maar ook opengebrouwen en gezuiverd – pijnlijk, maar beter gemaakt, als een abces dat is doorgestoken, als een been dat gebroken is en weer gezet. En het moet ook oprecht berouw zijn geweest, want ik denk niet dat ik in staat was tot louter vrees voor de straf, omdat ik niet in de hel geloofde. Ik ging naar de Santa Sabina, de kerk van de dominicanen. En het was een zeer ingrijpende gebeurtenis – iets dat neerkwam op een capitulatie, een overgave, een bekering, ook nu nog niet zonder strijd – toen ik welbewust die kerk binnenging met geen andere bedoeling dan neer te knielen en tot God te bidden. Anders knielde ik nooit in die kerken en schonk ik er nooit enige

formele of officiële aandacht aan, Wiens huis het was. Maar nu nam ik wijwater bij de ingang en liep recht naar het altaar, waar ik neerknielde en langzaam, met al het geloof dat in mij was, het Onze Vader bad. Het komt mij bijna ongelofelijk voor dat ik niet méér deed dan dat, want de herinnering is mij bijgebleven als aan iets zo ingrijpends, dat daarbij toch zeker een half uur hartstochtelijk gebed onder tranen kon worden verwacht. Men moet echter bedenken dat ik sinds verscheidene jaren in het geheel niet had gebeden.

Iets anders, dat katholieken ook niet van bekeerlingen kunnen begrijpen, is de ontzettende, kwellende verlegenheid en de zelfcontrole waaraan dezen in het begin onderhevig zijn als zij in het openbaar in een katholieke kerk bidden. Het kost een ontzettende inspanning die zonderlinge angst te overwinnen evenals het gevoel dat iedereen naar je kijkt en dat ze allemaal denken dat je gek bent of je belachelijk vinden. En die dag in de Santa Sabina liep ik, ofschoon de kerk nagenoeg leeg was, over de plavuizen en was doodsbang dat een arm oud vrouwtje dat daar zat, mij met achterdochtige blikken zou nakijken. Toen ik neerknielde om te bidden, vroeg ik mij af of zij niet onmiddellijk naar de paters zou lopen om mij met geschandaliseerde afschuw ervan te beschuldigen dat ik in hun kerk kwam bidden – alsof de katholieken het wél best vonden dat er hele troepen ketterse toeristen zonder enige eerbied en met volkomen onverschilligheid in hun kerken rondliepen, maar kwaad zouden worden als er één van die bezoekers in zoverre Gods tegenwoordigheid in die kerk erkende dat hij enkele ogenblikken neerknielde voor een gebed!

In elk geval bad ik. Daarna bezichtigde ik de kerk en ging naar een zijbeuk waar een schilderij van Sassoferrato hing en waar ik door een zijdeur een kleine, eenvoudige kloostergang kon zien, waar de zon op een sinaasappelboom scheen. Daarna liep ik naar buiten met een gevoel of ik herboren was. Ik stak de straat over en wandelde tussen de velden van de buitenwijk naar een andere verlaten kerk, waar ik echter niet bad, omdat ik mij geneerde voor de arbeiders die daar op een steiger werkten. Ik ging buiten op een muurtje in de zon zitten en genoot van vreugde over mijn innerlijke vrede. En ik dacht na over de veranderingen die ik nu in mijn leven zou brengen, en hoe ik mijn leven zou beteren.

Thomas Merton. Louteringsberg. Vert. André Noorbeek. Facet, 1986 (1948), ISBN 9050160042, 392 pagina's, pp. 94-96. [Bib](#)